

Hallituksen esitys eduskunnalle

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta annettua lakia siten, että se täyttäisi jatkossakin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 vaatimukset ja katsottaisiin siten EU:n valtioneuvoston mukaiseksi ilman erillistä notifiointia komissiolle. Euroopan komissio on 3.8.2021 voimaan tulleella asetuksellaan (EU) 1237/2021 tehnyt muutoksia yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen, joten aiemman asetuksen aikana hyväksytyt kansallinen tukiohjelma on saatettava vastaamaan muuttuneita sääntöjä.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukiohjelma kohdistuisi jatkossa ainoastaan edistyksellisten, kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevaan sääntelyyn on lisätty omat ehtonsa kiinteän ja langattoman laajakaistan tukemiselle. Langattoman laajakaistan tukemista koskevien ehtojen mukaan Suomessa ei jäisi 5G-verkoille lainkaan tukikelpoisia alueita 4G-verkkojen laajan kattavuuden vuoksi. Näin ollen tukiohjelma tulisi kohdistaa jatkossa vain kiinteiden yhteyksien tukemiseen.

Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset suunnitellun hankealueen kartoituksesta, julkisesta kuulemisesta ja kilpailuvaikutusten arvioinnista. Säännökset täsmentäisivät kyseisten toimenpiteiden sisältöä ja toteutustapoja. Myös laajakaistahankkeen tukikelpoisia kustannuksia ja tuen myöntämisen kriteerejä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tarkennuksia ja muutoksia. Uudet säännökset eivät kuitenkaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia nykykäytäntöön.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.2.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset	7
6 Lausuntopalaute	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
8 Lakia alemman asteinen sääntely	11
9 Voimaantulo	12
10 Suhde talousarvioesitykseen	12
LAKIEHDOTUS	13
laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta.....	13
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTI.....	17
laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta.....	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomessa on tuettu laajakaistarakentamista valtiontuella vuosina 2010-2019 yhteensä yli 70 miljoonalla eurolla. Tukiohjelmaa jatkettiin vuoden 2021 alussa pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti. Uutta tukiohjelmaa varten säädettiin laki laajakaistarakentamisen tuesta (1262/2020, jäljempänä *laajakaistatukilaki*), joka tuli voimaan 1.1.2021.

Laajakaistatukiohjelmalla edistetään Liikenne- ja viestintäministeriön digitaalisen infrastruktuurin strategian tavoitetta, jonka mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä, joiden nopeus voitaisiin kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on sitouduttu tavoitteeseen. Hallituksen ohjelman mukaan nopeita yhteyksiä rakennetaan ensisijaisesti markkinaehtoisesti ja vasta toissijaisesti julkisen rahoituksen avulla. Laajakaistatukiohjelma on tarkoitettu alueille, joille nopeita yhteyksiä ei rakenneta markkinaehtoisesti ennen vuotta 2025.

Laajakaistatukiohjelmaan sovelletaan EU:n yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (EU) 651/2014, jossa säädetään muun muassa laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevista edellytyksistä. Euroopan komissio on 3.8.2021 voimaan tulleella asetuksellaan (EU) 1237/2021¹ tehnyt muutoksia yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Aiemman asetuksen aikana hyväksytyt tukiohjelmat on saatettava vastaamaan muuttuneita sääntöjä kuuden kuukauden kuluessa muutosten voimaan tulosta, jotta tukiohjelmat katsotaan edelleen EU:n valtiontukisääntöjen mukaisiksi ilman erillistä notifiointia komissiolle. Näin ollen kansalliseen laajakaistatukilakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen on tehtävä ryhmäpoikkeusasetuksesta johtuvat muutokset.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu ja Suomen kanta

Esityksessä yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella tarkoitetaan EU:n yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (EU) 651/2014, jossa säädetään edellytyksistä, joilla jäsenvaltiot voivat ottaa valtiontukitoimenpiteet käyttöön ilman komission ennakkohyväksyntää, eli ilman erillistä notifiointimenettelyä. Tukeakseen muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen tehokasta käyttöä, komissio antoi 21.12.2020 ehdotuksen, jolla ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa laajennettiin. Ehdotuksilla oli vaikutuksia myös laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskeviin edellytyksiin.

Valtioneuvosto antoi komission ehdotuksesta perustuslain (731/1999) 96 §:n 2 momentin mukaisen U-kirjelmän (U 8/2019 vp²), jossa se muun muassa suhtautui varauksellisesti asetusehdotuksessa esitettyyn laajakaistainfrastruktuuria koskevan sääntelyn tiukentumiseen. Suomen osalta asetus ei käytännössä sallinut 5G-verkon tukemista, koska Suomessa 4G-peitto kattaa käytännössä lähes koko väestön (99,9 %). Valtioneuvoston mielestä sääntelyn

¹ Komission asetus (EU) 2021/1237; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1237&from=FI>

² U-kirjelmä U 8/2019 vp; https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_8+2019.pdf

lähtökohtana olisi pitänyt olla vähimmäispalvelutason määrittäminen erillisen teknologiajaottelun sijasta ja asetuksen olisi mahdollistettava verkkojen rakentaminen kullekin alueelle sopivimman ja kustannustehokkaimman teknologian avulla sekä huomioida, että teknologian kehityksen myös yhteysnopeudet kasvavat eri teknologioissa.

Komissiolla on yksinomainen toimivalta tukien soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja se antoi muutosasetuksen 23.7.2021.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Hallituksen esityksen esivalmistelu aloitettiin elokuussa ja säädöshankepääätös hyväksyttiin 9.9.2021. Valmisteluun liittyvät asiakirjat ja muut tiedot valmistelun vaiheista ovat julkisesti saatavilla valtioneuvoston hankeikkunasta (osoite). Hankkeen kiireellisestä valmisteluaikataulusta johtuen esityksestä ei järjestetty kuulemistilaisuutta ja lausuntokierros oli normaalia lyhyempi ajalla xxx.2021-xxxx.2021. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa ja lähetettiin yhteensä xxx taholle. Lausuntoja annettiin yhteensä xx kappaletta. Lausunnot ovat julkisesti saatavilla lausuntopalvelu.fi-palvelussa sekä valtioneuvoston hankeikkunassa.

Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta (Kuthanek) käsitteli esitystä xx.xx

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tavoitteena on todeta tietyt tukimuodot soveltuviksi sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti. Esityksen antamisen taustalla olevalla ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksella (EU) 1237/2021 komissio on laajentanut ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa entisestään. Muutosasetuksen tavoitteena on ottaa muun muassa huomioon covid-19 pandemian seuraukset sekä varmistaa johdonmukaisuus komission yleisten politiikkatoimien kanssa erityisesti vuosina 2020-2021. Säädöksen tavoitteena on tukea muun muassa tiettyjä digitaalista siirtymää tukevia toimia, jotka ovat myös tärkeitä koronaviruspandemian jälkeisen elvytyksen hoidossa.

Kansalliseen laajakaistaohjelmaan liittyvät laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevat muutossääntelyt sijoittuvat asetuksessa 52 ja 52 a artiklaan.

Asetuksen 52 artikla asettaa säännökset vain kiinteälle laajakaistaverkolle kohdistuvaan tukeen sisältäen edellytykset muun muassa tukikelpoisista kustannuksista ja investointityypeistä sekä tukea varten tehtävistä kartoituksesta sekä julkisesta kuulemisesta. Artiklassa säädetään myös vaatimuksesta tuettavan verkon aikaansaamaan merkittävään parannukseen, tuen myöntämisedellytyksistä sekä takaisinperintämenettelystä. Lisäksi artiklassa on säännöksiä liittyen käyttöoikeuden luovutukseen.

Artiklassa 52 a, säädetään tuesta 4G- ja 5G-matkaviestinverkoille. Artikla asettaa säännökset niin tukikelpoisille kustannuksille kuin investointikelpoisille alueille ja tuetun hankkeen edellytyksille. 5G-investointien olisi sijaittava alueilla, joilla ovat verkot kykenevät enintään 3G-matkaviestinpalveluihin, ja joilla ei ole olemassa 4G- eikä 5G-matkaviestinverkoja. Lisäksi artiklassa säädetään myös muun muassa kartoituksesta ja julkisesta kuulemisesta. Artiklassa säädetään myös käyttöoikeusvelvoitteista ja tuen myöntämisen edellytyksistä sekä edellytyksistä julkisrahoitteisen 4G- tai 5G-verkon käytöstä kiinteiden langattomien liityntä-palvelujen tarjoamiseen.

Näiden lisäksi laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevia artikloita ovat 52 b ja 52 c artikla, jossa säädetään Verkkojen Eurooppa-välineeseen liittyvästä infrastruktuurin tukemisesta (Connecting Europe Facility) sekä kuluttajille ja pk-yrityksille soveltuvista tietoliikenneyhteyksien parantamisavustuksista.

3 Nykytila ja sen arviointi

Laajakaistatukilaki tuli voimaan 1.1.2021. Laki mahdollistaa laajakaistarakentamisen tukemisen valtion varoista ja siinä säädetään tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä. Tukiohjelmalle on varattu vuoden 2021 kansallisesta budjetista 5 miljoonaa euroa, jolla on tavoitteena saada noin 10 000 uutta kotitaloutta nopeiden laajakaistayhteyksien piiriin. Lisäksi EU:n elpymisvälineestä on haettu Suomen suunnitelman mukaisesti 49,8 miljoonaa euroa laajakaistatukiohjelman täydentämiseen. Elpymisvälineestä haetun rahoituksen on suunniteltu jakautuvan useammalle vuodelle. Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä tukiohjelmalle esitetään 15 miljoonaa euroa.

Voimassa oleva laajakaistatukilaki valmisteltiin siten, että se täytti valmisteluvaiheessa voimassa olleen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytykset. Nyt lakiin ehdotetaan tehtäväksi vain yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksista johtuvat välttämättömät muutokset.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevaan sääntelyyn on lisätty omat ehtonsa kiinteän ja langattoman laajakaistan tukemiselle. Langattoman laajakaistan tukemista koskevat ehdot ovat sellaiset, ettei Suomessa jää 5G-verkoille lähes lainkaan tukikelpoisia alueita. Näin ollen Suomen kattava 4G-verkkojen peittoalue huomioon ottaen vain kiinteiden verkkojen tukeminen olisi jatkossa mahdollista.

Tukiohjelma kohdennettaisiin edelleen nopeiden laajakaistayhteyksien tukemiseen alueilla, joille ne eivät markkinaehtoisesti rakennu. Nopealla laajakaistayhteydellä tarkoitettaisiin kuitenkin jatkossa vain kiinteitä yhteyksiä. Tukikelpoisen yhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa, jonka mukaiset nopeusvaatimukset muutettaisiin myös vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksiä.

Lakiin esitettäisiin lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset laajakaistahankkeen markkina-analyysiin liittyvästä kartoituksesta ja julkisesta kuulemisesta. Kartoituksessa huomioon otettaville verkoille asetettaisiin nopeusvaatimus, jonka mukaan huomioon otettaisiin vain verkot, jotka tarjoavat luotettavasti vähintään 100 megabittia sekunnissa latausnopeuden. Aiemmin kartoituksessa on otettu huomioon tukikelpoisia verkkoja vastaavat verkot, eli myös yhteyksien lähetysnopeudet on otettu huomioon. Lisäksi kartoituksen toteuttamisen tarkkuustasosta otettaisiin lakiin uusi säännös. Säännös vastaisi kuitenkin pääosin kartoituksen nykyistä toteutustapaa.

Julkista kuulemistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin lisäämällä lakiin julkisen kuulemisen kestoja ja toteutusta koskevat säännöt. Uudet säännökset vastaisivat julkisen kuulemisen nykyistä käytäntöä. Lisäksi säädettäisiin aiempaa tarkemmin siitä, minkälaiset olemassa olevat ja suunnitellut verkot teleoperaattoreiden tulisi kuulemisen yhteydessä ilmoittaa. Ajanjakso, jolta suunnitelmia pyydetäisiin voisi olla aiemmasta poiketen myös alle tai yli kolme vuotta, mikäli tuettavan verkon käyttöönotolle olisi asetettu tällainen erityinen aikajänne.

Tuen myöntämisen edellytyksiin tehtäisiin pieniä tarkennuksia ja muutoksia, jotka eivät merkittävästi vaikuttaisi nykytilaan. Tuen myöntämisen edellytyksiin sisältyvään kilpailuvaikutusten arviointiin lisättäisiin edellä mainittuja kartoitusta ja julkista kuulemista vastaavat muutokset huomioon otettavien verkkojen laatuun liittyen. Lisäksi lisättäisiin uusi ehto, jonka mukaan tuettavalla verkolla olisi saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna olemassa oleviin ja suunniteltuihin verkkoihin. Tämä edellytys täyttyy pääsääntöisesti jo tukikelpoiselle verkolle asetettujen vähimmäisnopeusvaatimusten sekä kilpailuvaikutusten arvioinnin kautta.

Tukikelpoisia kustannuksia koskeviin säännöksiin tehtäisiin täsmennys, jonka mukaan tukikelpoisia olisivat käyttäjän asuinpaikkaan ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien rakentamiskustannukset. Lisäksi lakiin lisättäisiin sosioekonomisen vaikuttajan määritelmä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Tuen ehdotetaan kohdistuvan jatkossa vain edistyksellisten, kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen, mikä varmistaisi entistä paremmin sen, että yhteydet ovat pitkäikäisiä ja vastaavat myös tulevaisuuden teknologiakehityksen tarpeisiin. Kiinteät yhteydet pystyvät tarjoamaan ulkopuolisista olosuhteista riippumatta luotettavan ja tasalaatuisen yhteysnopeuden kaikille käyttäjille. Nykyisin suurin osa kiinteistä viestintäyhteyksistä toteutetaan valokuidulla, joka mahdollistaa teknisesti yhteyden lataus- ja lähetysnopeuden nostamisen ainakin yhteen gigabittiin sekunnissa. Tämä tukisi myös Euroopan komission ja Suomen tavoitteita siitä, että vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä, joiden nopeus olisi voitava kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa.

Toisaalta mahdollisuus toteuttaa verkko vain kiinteällä teknologialla voisi jonkin verran kasvattaa verkon rakentamiskustannuksia verrattuna siihen, että myös kiinteät langattomat yhteydet olisivat tukikelpoisia. Muutos saattaisi myös vähentää isompien teleoperaattoreiden kiinnostusta tukea kohtaan, mikä voisi hidastaa tuen menekkiä ja tuettujen viestintäverkkojen rakentamista. Nykyisen laajakaistatukilain voimassa ollessa ei ole ehditty vielä kilpailuttaa hankealueita, joten kokemuksia hankkeiden toteuttamisesta kiinteää langatonta teknologiaa hyödyntämällä ei vielä ole. Näin ollen tukiohjelmasta saadun tiedon pohjalta ei voida arvioida, kuinka merkittäviä vaikutuksia muutoksella olisi toteutuvien hankkeiden kannalta.

Suunnitellun hankealueen kartoitusta, julkista kuulemista ja kilpailuvaikutusten arviointia koskevat tarkemmat säännökset selkeyttäisivät erityisesti sitä, minkälaiset investointisuunnitelmat voidaan ottaa huomioon arvioitaessa, rakennettaisiinko alueelle nopeita yhteyksiä markkinaehtoisesti tukitoimenpiteelle suunniteltuna ajanjaksona. Tarkoituksena on estää tilanteita, joissa hyvinkin alustavat kiinnostuksenilmaukset estäisivät tukitoimenpiteen alueella, mutta lopulta myöskään kaupallista verkkoa ei toteutettaisi. Muutokset tehostaisivat tukiohjelman kattavaa hyödyntämistä ja sitä kautta edistäisivät viestintäverkkojen rakentamista. Tarkalla sääntelyllä varmistettaisiin toisaalta myös se, etteivät tukitoimenpiteet häiritsisi aidosti suunniteltuja ja toteutumassa olevia kaupallisia hankkeita.

Laajakaistatukiohjelmalle esitetään vuoden 2022 talousarvioesityksessä 15 miljoonan euron määrärahaa. Esitetyllä tuen määrällä nopean laajakaistan piiriin saataisiin arviolta noin 30 000 uutta kotitaloutta. Arvio perustuu siihen, kuinka paljon aiemmalla Nopea laajakaista -tukiohjelmalla saatiin uusia kotitalouksia nopeiden kiinteiden yhteyksien piiriin. Aiemman ohjelman tietojen mukaan noin 66 miljoonan euron tuella saadaan arviolta noin 130 000 uutta kotitaloutta nopeiden laajakaistayhteyksien piiriin. Tämä tarkoittaa noin 2000 kotitaloutta miljoonaa valtiontukieuroa kohden. Vastaavalla suhteella viisitoista miljoonaa tukieuroa toisi

noin 30 000 uutta kotitaloutta nopeiden yhteyksien piiriin. Laajakaistatukiohjelmaan arvioidaan käytettävän vuonna 2021 budjetoidun 5 miljoonan euron lisäksi yhteensä 49,8 miljoonaa euroa, mutta lopullinen määrä arvioidaan syksyllä 2022.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1. Tukiohjelman notifiointi komissiolle

Kansallisten valtiontukiohjelmien on aina täytettävä EU:n valtiontukisääntöjen edellytykset. Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta soveltamalla voidaan varmistua siitä, että ohjelma täyttää vaaditut edellytykset ja sitä voidaan noudattaa ilman erillistä notifiointia komissiolle. Toinen vaihtoehto olisi poiketa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksistä ja notifioida ohjelma komissiolle. Myös tällöin olisi varmistuttava siitä, että kansallinen tukiohjelma on EU:n valtiontukisääntöjen mukainen. Tukiohjelmaan voisi olla mahdollista saada jonkinlaista liikkumavaraa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ehtoihin verrattuna, mutta jouston mahdollisuus ei todennäköisesti olisi kovin suuri ottaen huomioon EU:n viestintäverkkojen kehitystä koskevat kunnianhimoiset tavoitteet sekä tarkka kilpailuvaikutusten arviointi. Näin ollen olisi epätodennäköistä, että esimerkiksi 5G-verkkoja voitaisiin tukea ainakaan laajasti alueella, jolla on jo 4G-verkkoja. Notifiointi olisi prosessina hitaampi ja sisältäisi riskin siitä, ettei komissio kaikilta osin hyväksyisi ehdotettuja tukiohjelman sääntöjä. Näin ollen tukiohjelma jouduttaisiin keskeyttämään valmisteluprosessin ajaksi, sillä nyt voimassa olevaa tukiohjelmaa ei voida soveltaa nykyisillä säännöillään enää 3.2.2022 alkaen. Tämä menettely hidastaisi tarpeettomasti kansallisen tuen sekä EU:n elpymispaketin rahoituksen hyödyntämistä sekä hidastaisi viestintäverkkojen rakentamista tavoitellussa aikataulussa.

5.2. Kunnan maksuosuuksien muuttaminen

Voimassa olevan lain valmisteluvaiheessa saatiin paljon lausuntoja erityisesti tukiohjelman mukaisista kunnan maksuosuuksista. Useissa lausunnoissa toivottiin kunnan maksuosuuksien poistamista kokonaan tai ainakin niiden alentamista nykyisestä tasostaan. Myös eduskunnan vastauksessa (EV 195/2020 vp) todettiin, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin lain tavoitteiden toteutumista ja varsinkin, että kuntien maksuosuudet eivät muodostu kohtuuttomiksi, ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin lain ja asetuksen muuttamiseksi.

Voimassa oleva tukiohjelma saatiin varsinaisesti käyntiin maaliskuun puolivälissä 2021, kun valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa (203/2021) tuli voimaan. Ennen tuen varsinaista hakuvaihetta on kartoitettava olemassa olevat ja suunnitellut verkot sekä arvioitava tuen kilpailuvaikutukset kullakin alueella. Prosessi vie aikaa, minkä vuoksi yhdenkään hankealueen kilpailutusta ei ole vielä ehditty aloittaa nykylaisäädännön aikana. Näin ollen voimassa olevan lain tavoitteiden toteutumisesta ja kunnan maksuosuuksien kohtuullisuudesta ei ole saatu vielä käytännön kokemuksia arvioinnin pohjaksi. Kunnan maksuosuuden poistamista on arvoitu jo hallituksen esityksessä HE 221/2020. Aiempaan arviointiin nähden tilanne ei ole muuttunut muutoin, kuin että EU:n elpymisvälineestä on haettu tukiohjelmalle rahoitusta kansallisen budjetin lisäksi. Kunnan maksuosuuden poistaminen voisi lisätä kiinnostusta tukea kohtaan ja mahdollistaa laajakaistahankkeiden toteuttamisen myös sellaisten kuntien alueella, jotka eivät taloudellisista syistä voi tai halua osallistua hankkeen kuluihin. Toisaalta tällöin valtiontuen osuutta hankkeissa tulisi nostaa, jolloin samalla valtiontuen määrällä voitaisiin rakentaa vähemmän yhteyksiä kuin tavalla, jossa kunta osallistuisi kustannuksiin omalla osuudellaan. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksiin liittyvä kuuden kuukauden siirtymäaika asettaa lakimuutosten valmistelulle hyvin tiukan aikataulun, minkä vuoksi kunnan maksuosuuksien tai

muiden laajempien muutosten syvempi arviointi ja valmistelu samassa yhteydessä ei olisi tarkoituksenmukaista.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään.

7 Säännöskohtaiset perustelut

3 §. Määritelmät. Voimassa olevan lain 3 pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan nopealla laajakaistayhteydellä tarkoitetaan yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksekkään ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa. Määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa määritelmän mukaiset yhteydet voisivat olla vain kiinteän verkon teknologialla toteutettuja. Käytännössä laissa tarkoitettu nopea laajakaistayhteys voitaisiin toteuttaa nykyteknologialla joko kaapelimodeemi- tai valokuituverkkona. Nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta säädettäisiin edelleen 12 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Muutos johtuu tukiohjelmaan sovellettavan ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksesta, jonka myötä asetuksessa on erilaiset edellytykset kiinteän ja langattoman verkon tukemiselle. Langattoman verkon tukemiselle asetettujen ehtojen mukaan esimerkiksi 5G-verkkoa voitaisiin tukea vain alueella, jolla on saatavilla korkeintaan 3G-verkkoja. Suomessa 4G-verkot kattavat jo lähes 100 % kotitalouksia, minkä vuoksi 5G-verkoille ei jäisi lainkaan tukikelpoisia alueita. Näin ollen kansallinen tukiohjelma tulisi kohdistaa vain kiinteiden verkkojen rakentamiseen. Kiinteiden verkkojen tukea koskevista ehdoista säädetään ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklassa.

4 §. Nykyisessä 4 §:n 2 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysiin liittyvästä julkisesta kuulemisesta. Momentti ehdotetaan kumottavaksi, sillä ehdotuksen mukaan julkisesta kuulemisesta säädettäisiin jatkossa aiempaa tarkemmin uudessa 4 b §:ssä.

4 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jossa säädettäisiin markkina-analyysiin liittyvän kartoituksen vaatimuksista. Säännös vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 4 kohdan alakohtaa.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin kartoituksessa yksilöitävistä kohdealueista ja siinä huomioon otettavista olemassa olevista verkoista. Kartoituksessa olisi otettava huomioon sellaiset verkot, jotka pystyvät tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabittiä sekunnissa latausnopeuden. Nopeuden luotettavuudella tarkoitettaisiin sitä, ettei yhteyden nopeus vaihtele merkittävästi ulkopuolisista tekijöistä, kuten samanaikaisten käyttäjien lukumäärästä tai säästä johtuen.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin kartoituksen teknisestä toteutustavasta. Kiinteiden verkkojen osalta kartoitus olisi tehtävä aina osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella. Kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta kartoitus voitaisiin vaihtoehtoisesti tehdä myös enintään 100 x 100 metrin suuruisen ruutujen perusteella. Kartoituksen toteutustavasta ei ole aiemmin säädetty laissa, mutta se on käytännössä tehty kiinteiden verkkojen osalta tähänkin asti osoitetasolla. Langattomien verkkojen osalta kartoitus on tehty 250 x 250 metrin ruutujen perusteella, joten sen osalta tarkkuustasovaatimus tiukkenisi. Tämä vaatisi merkittäviä muutoksia Liikenne- ja viestintäviraston järjestelmiin, muun muassa kapasiteetin ja laskentatehon lisäämisen vuoksi.

Vaihtoehtona olisi kuitenkin toteuttaa kartoitus osoitetasolla myös kiinteiden langattomien verkkojen osalta.

4 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 b §, jossa säädettäisiin markkina-analyysiin liittyvän julkisen kuulemisen edellytyksistä. Säännös vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 4 kohdan b alakohtaa. Uusi pykälä täsmentäisi nykyisen 4 §:n 2 momenttia, jossa on yleisempi velvoite julkisen kuulemisen toteuttamiselle.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin julkisen kuulemisen toteutustavasta. Liikenne- ja viestintäviraston olisi julkaistava tiedot suunnitellusta laajakaistahankkeesta verkkosivuillaan. Yleensä kuulemisvaiheessa hankkeesta on tiedossa ainakin suunniteltu hankealue ja suunnitellun hankkeen toteuttamisen aikataulu. Kuulemisen olisi kestävä vähintään 30 päivää. Liikenne- ja viestintävirasto on toteuttanut julkisen kuulemisen aiemminkin vastaavalla tavalla, joten säännös ei muuttaisi nykykäytäntöä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin tiedoista, jotka teleyritysten tulisi kuulemisen yhteydessä ilmoittaa. Teleyritysten tulisi toimittaa kuulemisessa sellaiset hankealueen nykyiset ja uskottavasti suunnitteilla olevat verkkonsa, jotka pystyvät tarjoamaan kohdealueella käyttäjälle luotettavasti vähintään 100 megabittia sekunnissa latausnopeudet. Tiedot tulisi toimittaa 4a §:ssä säädettyä kartoitusta koskevien edellytysten mukaisesti.

Muutos täsmentäisi ensinnäkin sitä, että olemassa olevasta verkosta tulisi pystyä tarjoamaan vaadittua yhteysnopeutta luotettavasti. Vaaditun nopeuden täyttäviä tuotteita tulisi näin ollen olla aidosti mahdollista tarjota alueen käyttäjille ja verkon kapasiteetin tulisi olla riittävä tuotteiden kattavaan tarjontaan. Näin ollen sellaisia verkkoja ei otettaisi huomioon, joista teoriassa voitaisiin saada vaadittu nopeus rajatulle määrälle asiakkaita, tai joissa yhteysnopeus voisi vaihdella merkittävästi olosuhteista riippuen. Sama arviointi koskisi suunnitteilla olevia verkkoja. Lisäksi säännöksessä viitattaisiin uskottavaan suunnitelmaan, mikä edellyttäisi, että suunnitelman eteen on tehty jo jonkinlaisia konkreettisia toimenpiteitä. Suunnitelman uskottavuutta voitaisiin arvioida esimerkiksi liiketoimintasuunnitelman ja sen liiteasiakirjojen sekä yksityiskohtaisen verkon käyttöönottoaikataulun perusteella. Tällä pyrittäisiin varmistumaan siitä, etteivät yksityisen investoijan pelkät alustavat kiinnostuksenilmaukset voisi estää tukitoimenpiteitä alueilla, joille kaupallista investointia ei lopulta toteutettaisi lainkaan tai ainakaan samalla aikajänteellä tukitoimenpiteen kanssa.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin julkisessa kuulemisessa huomioon otettavien verkon rakentamissuunnitelmien aikajänteestä. Suunnitelmat otettaisiin huomioon samalla aikajänteellä, jonka aikana tuettu verkko olisi tarkoitus ottaa käyttöön. Verkon käyttöönotolle asetettu aikajänne ei saisi kuitenkaan olla alle kahta vuotta. Aiemmin verkkosuunnitelmat on otettu aina huomioon kolmen vuoden ajalta, joten säännös tuo lisää joustavuutta kuulemismenettelyyn. Esimerkiksi suunnitellun hankkeen laajuus voisi vaikuttaa sen käyttöönoton aikatauluun.

9 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin tuensaajan saaman mahdollisen InvestEU-rahoituksen vaikutuksesta pykälän 1 momentissa säädettyyn tuen enimmäismäärään. Ehdotetun momentin mukaan tuensaajalle myönnettyä InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ei otettaisi huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 16 jaksossa säädettyjen rahoitustuotteiden piiriin. Jos tuensaaja olisi saanut hankkeelleen rahoitusta InvestEU-rahaston kautta, julkisen tuen enimmäismäärä laskettaisiin vähentämällä hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista InvestEU-rahaston tuella myönnetyn rahoituksen nimellismäärä, jolloin tulokseksi saadaan jäljellä olevat tukikelpoiset kokonaiskustannukset.

Tuen enimmäismäärää sovellettaisiin vähennyksen jälkeen jäljellä oleviin tukikelpoisiin kokonaiskustannuksiin. Säännös vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, johon on lisätty kyseinen poikkeus InvestEU-rahoitusta koskien.

10 §. Pykälässä säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 ja 3 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyt määräajat käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudelle ja niihin liittyvien tietojen julkaisuvelvollisuudelle eivät koske tuen avulla rakennettuja mastoja ja kaapelikanavia. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, etteivät edellä mainitut määräajat koskisi myöskään muuta fyysistä infrastruktuuria. Muutos vastaa ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 7 kohdan säännöstä, jonka mukaan tukkutason käyttöoikeutta fyysiseen infrastruktuuriin, mukaan lukien kaapelikanavat ja mastot, ei saa rajoittaa ajallisesti. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 7 kohtaa vastaava säännös, jonka mukaan samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja on sovellettava koko tuettuun verkkoon, mukaan lukien verkon osat, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Pykälän 4 momentin mukaan tuen avulla rakennettavissa kaapelikanavissa on oltava riittävästi tilaa useille kaapeliverkoille ja verkkotopologioille. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaapelikanavien tulisi olla riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle. Muutos perustuu ryhmäpoikkeusasetuksen uuden 52 artiklan 7 kohdan säännökseen, jossa kaapelikanavien vaadittu tilavuus on määritelty aiempaa tarkemmin. Sanamuodon muutos useista verkoista kolmeen verkkoon täsmentäisi vaatimusta, mutta se ei käytännössä aiheuttaisi merkittävää muutosta voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna.

Pykälän 5 momentissa säädetään laajakaistahankkeen kilpailuvaikutusten huomioon ottamisesta tukea myönnettäessä. Voimassa olevan momentin mukaan tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole nopeita laajakaistayhteyksiä, ja jolle niitä ei todennäköisesti rakenneta kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana. Nopea laajakaistayhteys on viitannut tukikelpoisen yhteyden nopeuteen, eli tukikelpoisia alueita määriteltäessä on otettu huomioon vain sellaiset verkot, jotka pystyvät tarjoamaan vähintään tukikelpoiselta yhteydeltä vaaditut vähimmäisnopeudet. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukea voitaisiin myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabittia sekunnissa latausnopeuden. Tällaisia verkkoja ei myöskään saisi olla uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön alueella seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samalla aikajänteellä. Vaatimusta siitä, että verkko pystyy tarjoamaan luotettavasti vaaditun nopeuden sekä verkkosuunnitelmien uskottavuutta arvioitaisiin samoin kuin 4b §:n 2 momentissa säädetyn julkisen kuulemisen yhteydessä. Muutos vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen uuden 52 artiklan 3 kohdan b alakohdan säännöstä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, joka sisältäisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 5 kohdan mukaisen uuden vaatimuksen tukikelpoisen verkon tarjoamasta merkittävästä parannuksesta alueella olemassa oleviin tai uskottavasti suunnitteilla oleviin verkkoihin nähden. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti merkittävä parannus toteutuisi, jos tuetun toimenpiteen tuloksena laajakaistaverkkoon tehdään merkittävä uusi investointi ja tuettu infrastruktuuri tuo merkittäviä uusia valmiuksia markkinoille laajakaistaliittymäpalvelun saatavuuden ja kapasiteetin, nopeuksien ja kilpailun osalta verrattuna olemassa oleviin tai uskottavasti suunnitteilla oleviin verkkoihin. Lisäksi momenttiin lisättäisiin samaan ryhmäpoikkeusasetuksen kohtaan sisältyvä vaatimus, jonka mukaan hankkeen tulisi sisältää merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei

tukikelpoinen hanke voisi rajoittua pelkästään verkon aktiivisten elementtien päivittämiseen liittyviin investointeihin.

Nykyinen 10 §:n 6 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 7 momentiksi. Momentissa mainittu tukikelpoisen laajakaistahankkeen kokonaiskustannusten enimmäismäärä ehdotetaan muutettavaksi 70 miljoonasta eurosta 100 miljoonaan euroon. Muutos vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ilmoituskynnysarvoja koskevan 4 artiklan 1 kohdan y alakohdtaa, jonka mukaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta ei sovelleta tukeen laajakaistainfrastruktuureille, jonka kokonaiskustannukset ylittävät 100 miljoonaa euroa hanketta kohden.

12 §. Voimassa olevan 12 pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa. Kohdan sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä puhuttaisiin käyttäjän asuinpaikasta ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikasta. Käyttäjän asuinpaikalla tarkoitettaisiin kotitalouksien vakinaisia ja vapaa-ajan asuntoja, kuten aiemminkin. Sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikalla tarkoitettaisiin lain 3 §:n määriteltyjen sosioekonomisten vaikuttajien toimitiloja. Muutos johtuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 3 kohdan b alakohdasta, jonka mukaan tukikelpoinen on investointi, jossa kiinteä laajakaistaverkko otetaan käyttöön kotitalouksien ja sosioekonomisten vaikuttajien yhdistämiseksi verkkoon.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin sosioekonomisen vaikuttajan määritelmästä. Ehdotetun momentin mukaan sosioekonomisia vaikuttajia olisivat ensinnäkin yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan. Sosioekonomisten hyötyjen tuottaminen voisi olla suoraa tai välillistä, ja se voisi perustua yhteisön tehtävään, luonteeseen tai sijaintiin. Yhteisön vaikutusalueeksi katsottaisiin sen sijaintiin perustuva lähialue sekä ne alueet, joille yhteisön vaikutukset ulottuvat esimerkiksi palveluiden tarjoamisen kautta. Määritelmän tarkoittamia yhteisöjä olisivat muun muassa viranomaiset sekä julkiset tai yksityiset yhteisöt, joille on annettu tehtäväksi tuottaa yleishyödyllisiä palveluja tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Lisäksi sosioekonomisia vaikuttajia olisivat laajasti digitalisoituneet yritykset. Tällaisia voisivat olla ainakin yritykset, joiden toiminta ja kehitysmahdollisuudet edellyttävät edistyskellisiä viestintäyhteyksiä. Määritelmä vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 139 b kohdassa säädettyä sosioekonomisen vaikuttajan määritelmää.

Pykälän 2 momentti siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi, 3 momentti siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi, 4 momentti siirrettäisiin uudeksi 5 momentiksi ja 5 momentti siirrettäisiin uudeksi 6 momentiksi. Näiden momenttien sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädetty tukikelpoisen laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus saatettaisiin osaksi kansallista tukiohjelmaa muuttamalla kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa annettua valtioneuvoston asetusta. Muutokset valmisteltaisiin lakimuutosten kanssa samanaikaisesti.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1.2.2022. Lisäksi ehdotetaan, että laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu kertaluontoinen määrärahalisäys lisääisi valtion menoja 15 miljoonaa euroa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain (1262/2020) 4 §:n 2 momentti,
muutetaan 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 10 ja 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a ja 4 b § sekä 9 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) nopealla laajakaistayhteydellä kiinteää yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

4 a §

Kartoitus

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun markkina-analyysiin liittyvän kartoituksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) Kartoituksessa on yksilöitävä maantieteelliset kohdealueet, jotka julkisen tuen on tarkoitus kattaa, ja siinä on otettava huomioon kaikki nykyiset julkiset ja yksityiset verkot, jotka pystyvät luotettavasti tarjoamaan vähintään 100 megabitia sekunnissa latausnopeuden.

2) Kartoitus on tehtävä kiinteiden verkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella. Kiinteiden langattomien liittymäverkkojen osalta kartoitus on tehtävä osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella tai enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella.

4 b §

Julkinen kuuleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava suunniteltua laajakaistahanketta koskevat tiedot verkkosivuillaan julkista kuulemistä varten. Julkisen kuulemisen on kestävä vähintään 30 päivää.

Julkisessa kuulemisessa markkinoilla toimiville teleyrityksille on varattava tilaisuus esittää huomautuksensa hankkeesta ja toimittaa 4 a §:n mukaisesti perustellut tiedot olemassa olevista verkoistaan sekä sellaisista verkoistaan, jotka ne uskottavasti suunnittelevat ottavansa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta. Teleyritysten ilmoittamien verkkojen on pystyttävä tarjoamaan kohdealueella luotettavasti vähintään 100 megabitia sekunnissa latausnopeuden.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto asettaa tuettavan infrastruktuurin käyttöönotolle kolmea vuotta lyhyemmän tai pidemmän aikajänteen, samaa aikajännettä on käytettävä myös

arvioitaessa, onko 2 momentissa tarkoitettuja verkkoja uskottavasti suunnitteilla. Verkon käyttöönotolle asetettu aikajänne ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

9 §

Muu julkinen tuki

Tuensaajalle InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ja sen kattamia kustannuksia ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 1237/2021 16 jaksossa säädettyihin rahoitustuotteisiin.

10 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja, kaapelikanavia eikä muuta fyysistä infrastruktuuria. Samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon, mukaan lukien verkon osat, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabittia sekunnissa latausnopeuden, ja jolla niitä ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samalla aikajänneellä. Verkon käyttöönotolle asetettu aikajänne ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna verkkoihin, jotka ovat olemassa tai joiden käyttöönotto on uskottavasti suunnitteilla kolmen vuoden kuluessa

suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta tai tuetun verkon kanssa samalla aikajänteellä. Hankkeen on sisällettävä merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin.

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 100 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan mukaisesti katsottava vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat:

- 1) kustannukset, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) kustannukset, jotka ovat syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuinpaikkaan tai sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja sosioekonomisia vaikuttajia ovat:

- 1) yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan;
- 2) laajasti digitalisoituneet yritykset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle; ja
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liittymäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain (1262/2020) 4 §:n 2 momentti,
muutetaan 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 10 ja 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a ja 4 b § sekä 9 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) nopealla laajakaistayhteydellä yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

2) nopealla laajakaistayhteydellä kiinteää yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

4 §

4 §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintävirasto varaa markkinoilla toimiville teleyrityksille tilaisuuden ilmoittaa olemassa olevista verkoistaan sekä kaupallisista investointihankkeistaan seuraavan kolmen vuoden ajalle.

(kumotaan 2 mom.)

(uusi 4 a §)

4 a §

Kartoitus

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun markkina-analyysiin liittyvän kartoituksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) Kartoituksessa on yksilöitävä maantieteelliset kohdealueet, jotka julkisen tuen on tarkoitus kattaa, ja siinä on otettava huomioon kaikki nykyiset julkiset ja yksityiset verkot, jotka pystyvät luotettavasti tarjoamaan vähintään 100 megabittiä sekunnissa latausnopeuden.

2) Kartoitus on tehtävä kiinteiden verkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella. Kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta kartoitus on tehtävä osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella tai enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella.

(uusi 4 b §)

4 b §

Julkinen kuuleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava suunniteltua laajakaistahanketta koskevat tiedot verkkosivuillaan julkista kuulemista varten. Julkisen kuulemisen on kestettävä vähintään 30 päivää.

Julkisessa kuulemisessa markkinoilla toimiville teleyrityksille on varattava tilaisuus esittää huomautuksensa hankkeesta ja toimittaa 4 a §:n mukaisesti perustellut tiedot olemassa olevista verkoistaan sekä sellaisista verkoistaan, jotka ne uskottavasti suunnittelevat ottavansa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta. Teleyritysten ilmoittamien verkkojen on pystyttävä tarjoamaan kohdealueella luotettavasti vähintään 100 megabittiä sekunnissa latausnopeuden.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto asettaa tuettavan infrastruktuurin käyttöönotolle kolmea vuotta lyhyemmän tai pidemmän aikajänteen, samaa aikajännettä on käytettävä myös arvioitaessa, onko 2 momentissa tarkoitettuja verkkoja uskottavasti suunnitteilla. Verkon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

käyttöönnotolle asetettu aikajänne ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

9 §

9 §

Muu julkinen tuki

Muu julkinen tuki

(uusi 3 mom.)

Tuensaajalle InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ja sen kattamia kustannuksia ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 1237/2021 16 jaksossa säädettyihin rahoitustuotteisiin.

10 §

10 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Tuen myöntämisen edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta

Voimassa oleva laki

merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja ja kaapelikanavia.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annettusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän tilavia useille kaapeliverkoille ja erilaisille verkkotopologioille.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole nopeita laajakaistayhteyksiä ja jolle niitä ei todennäköisesti rakenneta kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana.

(uusi 6 mom.)

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 70

Ehdotus

merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja, kaapelikanavia eikä muuta fyysistä infrastruktuuria. Samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon, mukaan lukien verkon osat, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annettusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabitin sekunnissa latausnopeuden, ja jolla niitä ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samalla aikajänteellä. Verkon käyttöönotolle asetettu aikajänne ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna verkkoihin, jotka ovat olemassa tai joiden käyttöönotto on uskottavasti suunnitteilla kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta tai tuetun verkon kanssa samalla aikajänteellä. Hankkeen on sisällettävä merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin.

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään

Voimassa oleva laki

miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan mukaisesti katsottava vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat:

- 1) kustannukset, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) kustannukset, jotka ovat syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

(uusi 2 mom.)

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle; ja
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liityntäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Ehdotus

100 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan mukaisesti katsottava vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat:

- 1) kustannukset, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) kustannukset, jotka ovat syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuinpaikkaan tai sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja sosioekonomisia vaikuttajia ovat:

1) yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan;

2) laajasti digitalisoituneet yritykset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle; ja
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liityntäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Voimassa oleva laki

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Ehdotus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.